

ლიცეოს ცუხული საშური

საშურის მუნიციპალიტეტის ბაზეთ „საშურის მოამბის“ ღამათაბა
№4, 30 ნომბერი, ორშაბათი, 2015 წელი

დიმიტრი ყიფიანი

რუსულ-ქართული პოლიტიკა და დიმიტრი ყიფიანი მ. ვორონცოვის საქართველოში მოღვაწეობის პერიოდში

ში გაგზავნილი, პოლონეთის მწერლობას გავლენა ჰქონდა შენზე და, შენც, ამგვარი რამე დაგვიწერე, თუ შეგიძლია, ჩვენი ცხოვრებიდან!..

სტუმარმა მოუსმინა, ჩამოართვა წიგნი და გაუდგა გზას სოფლისკენ. არ გაუვლია დიდ ხანს და ისევ ქალაქში დაბრუნებულმა გიორგი ერისთავმა ჩამოუტანა და აჩვენა დიმიტრის ქართულად შეთხზული კომედია „გაყრა“, რომელსაც დღესაც, კიდევ საპატიო ადგილი უჭირავს რეპერტუარში.”

დიმიტრიმ გადაიკითხა ეს შესანიშნავი ნაწარმოები და მიხეილ ვორონცოვს აჩვენა. ვორონცოვმა დიმიტრისვე გადაათარგმნინა პიესა რუსულად და წაკითხვის შემდეგ, აღტაცებულმა ცოლს ასე მიმართა:

„ელიზავეტა ქსავერიენა, აი, როგორ მართლდება ჩემი შეხედულება ქართველებზე! ისინი, როგორც ძველი, განსაკუთრებული ხალხის ჩამომავალი, მარტო სამხედრო საბიუროზე კი არ იზინენ ნიჭს, არამედ სამოქალაქო საბიუროზეც შეუდარებელი არიან. მე მინდა, ჩემი აღტაცება მთელ საქართველოს გაეზიაროს! უნდა, როგორმე წარმოვადგინო ეს პიესა!”

მეორე დღეს მ. ვორონცოვმა დაიბარა გიორგი ერისთავი და პიესის დასადგმელად თავისი სასახლე შესთავაზა. გიორგის თავი უნდა მოეყარა სცენის მოყვარულებისთვის. ვინაიდან იმ პერიოდში სათაკილო საქმედ ითვლებოდა ქალის სცენაზე გამოჩენა, ვორონცოვმა პირადად სთხოვა ქართველ ქალებს – ქეთევან, მანანა და ტასო ოტბელიანებს, მონაწილეობა მიეღოთ პიესის დადგმაში.

სპექტაკლმა აღტაცებაში მოიყვანა სასახლეში მოსული საზოგადოება. წარმატება ელვის სისწრაფით მოედო მთელ დასავლეთ-აღმოსავლეთ საქართველოს. ყველა სპექტაკლზე ლაპარაკობდა. მეტად კმაყოფილი იყო ვორონცოვი:

„აი, ამ პატარა ერმა და საქრისტიანობამ, რომელმაც გაუძლო ამდენ მტერსა და გაჭირვებას, მაჰმადიანთა გაჩემოცვაში, XIX საუკუნეში

დე მოიტანა თავისი შეუბღალავი სარწმუნოება და გადასცა საპატრიონოდ შორეულ საქრისტიანოს. ფიქრობდა, შევისვენებ ცოტას, რომ გამოვშუშდე დიდი სახელმწიფოს მფარველობის ქვეშ და მეტე მასთან ერთად, უფრო მეტი სიბიძიერით განვაგებო ჩემი დანიშნულება და ჩემი გეგმაო. გააღო დარბაზის ხეობა, მიგვიწვია მან მეგობრულად, დაგვიხვდა მოყვრულად და ჩაგვიდგა თავი კალთაში სრულიად მონღოლიდმა. ჩვენ კი როგორ გავუმართლეთ მოლოდინი? შემცდარნი იყვნენ ჩემი წარმომადგენლები, რომ აღმაცეკად შევხედეს!.. ცოდვას ამისთანა ხალხის სიკვდილი!.. შეცდომას მათი გაქრობა!.. ხალხი, ამაყი წარსულით წელგამართულია აწმყოში და სწორედ წარმოდგენს მომავალს.

მე დაგუმონებ სიმართლით, სულითა და გულით და, არა მარტო, ენით ქართველობას რუსეთს, პოლიტიკურად გარუსებულს, მაგრამ - თავისი სარწმუნოებით, ენითა და ეროვნული ელფერით. ის იქნება უკეთესი თვალი, ჩასმული რუსეთის გვირგვინში, – გაიფიქრა ვორონცოვმა. იხმო დიმიტრი ყიფიანი და უთხრა:

„მე მინდა, შემეკრთალი და მიძინებული საქართველო გამოვადგო!.. ჩვენ, სლავიანები, ხსენებაშიც არ ვიყავით, ქართველებს კი ჰქონდათ თავისი მდიდარი ენა, საკუთარი ეროვნული ცხოვრება, სარწმუნოება და სხვანი. მე მსურს, რომ ეს ბედნიერი წარსული აღვუდგინო და მომავლისთვის, აწმყოში წავიყვანო ისინი საეუროპო სწორი გზით. დროის შესაფერი სწავლა-განათლება მივცე და ჟურნალ-გაზეთები დაგუარსო. დარწმუნებული ვარ, თქვენი ნიჭით და შრომით, თქვენც დამეხმარებით.” – სწორედ, მაგას მოელოდა საქართველოც, როცა თქვენ მოგმართათ – მიუვო დიმიტრიმ.

მთავარმართებელმა გიორგი ერისთავს გააცნო თავისი ბრძანება:

– მე ვნიშნავ ჩემს განსაკუთრებული მინდობილობის „ჩი-

ნონიკად” მისი ჯამაგირით, რომ უზრუნველყო და სამსახური კი სულ სხვა გეგნება: უნდა გამოსცე უჩინალი და შენ იკისრო მისი რედაქტორობა. სახელმწიფო სტამბა მუქთი გეგნებათ, აგრეთვე, უნდა შესდგეს სამუდამო თეატრი და შენთვისვე მომინდვია დასის შედგენა და მისი წინ წაძლოდა.

ერისთავმა მადლობა გადაუხადა და საქმეს შეუდგა...

რუსეთის თვითმპყრობელობის მესვეურთა შორის ისეთი ინტელექტუალური ჩინოვნიკებიც იყვნენ, რომლებიც კეთილი განწყობით დაუნათესავდნენ ქართველებს – შეირთეს ქართველი ქალები, ცხოვრობდნენ და მოღვაწეობდნენ საქართველოში, ჩვენდა სასიკეთოდ.

თუმცა, იყვნენ ისეთი რეაქციონერები, რომლებიც ქართველთა მიმართ ნაციისტური აგრესიით გამოირჩეოდნენ.

ასეთ ვითარებაში, რუსულ-ქართული აზროვნების ჭიდილში უხდებოდა მოღვაწეობა ჩვენს დიდ მამულიშვილს – დიმიტრი ყიფიანს, რომელსაც არც რუსეთის ტახტის ორგულობაში დასდებია ბრალი და არც მშობლიური ქვეყნის დალატში... მან სწორედ, რუსული სამსახურის გამოყენებით შეძლო, გაეკება ღზა ევროპის მიმართულებით.

გივი გელაშვილი,
ქვიშეთის დიმიტრი ყიფიანის
სახლ-მუზეუმის
სკოლებთან ურთიერთობის
მენეჯერი

გივი გელაშვილი

ლიტერატურული ხაზი

პოეზია

ალეკო დონდაძე

90-იანი წლების ეროვნული მოძრაობის ცეცხლით გამოთბარი თებერვალი იღვა – დღე დიდი დავით მეფის ხსენებისა. აღმაშენებლის ქუჩის გასსნას ზეიმობდა ხაზური.

უცებ, თუთ რაშუე ამხედრებული „დავითი“ გამოჩნდა, რასაც „გალობანი სინანულისანი“ – ს საოცარი ხმა მოჰყვა... ასე დაამახსოვრდა ჩემს ბავშვურ გონებას პოეტი და მხატვარი **ალეკო დონდაძე**.

მას შემდეგ დიდი დრო გავიდა... მე კი, ხშირად ვფიქრობდი, რა ბედი ეწია ამ ნიჭიერი ადამიანის შემოქმედებას, მის ღირსი ქალსში გაბნეულ ძარღვიან, სტრიქონებს? – ბუნების პირველყოფილი სიწრფელით სავსეს... რომელ ქიმერაზე დაივანა ქართული ჯიშ-ჯილაგის ტრფიალითა და პოეტურ ვენებათა უსასრულო კორიანტელით აწვილმა ბოჰემა სულმა?..

და, როდესაც ხელთ ჩამივარდა რედაქტორის მზრუნველ ხელს მომლოდინე მისი ლექსებისა და ჩანახატების ხელნაწერი რვეული, – ქვიშხეთიდან დანახული სამყარო გადამეშალა თვალწინ, რომლის პოეტური ჰავა, დიდი ხნის წინ შეისრუტა საკმეველივით პოეტის სულმა და გონებამ და მომწუსხველი ანარეკლი გაუცნობიერებლად დაიტოვა.

ალეკო დონდაძე ლექსებშიც მხატვარია, ამიტომაც ავსებს ხელოვნების ეს ორი ბოძონი ურთიერთს მის შემოქმედებაში. დღეს, როცა ლექსების წერა „მოდამი შემოვიდა“ ისე, რომ მნიშვნელობა არ აქვს, პოეტური არტერია ფეთქავს თუ არა მათში, ლექსიკონებიდან საგულდაგულოდ ამოკრებილი სიტყვების გამრთმველი „ხელოსნები“ კი თავს პოეტად მიიხსენებენ, უგემოვნო ლექსთა კრებულებიც სოკოებივით მომრავლდა. „ხელოსანი“ პოეტებისგან განსხვავებით, ხელოვანი პოეტები, ხშირ შემთხვევაში, თუნდაც, ერთი კრებულის გამოცემასაც ვერ ახერხებენ...

რამდენიმე წლის წინ, რაიონის მაშინდელი ხელმძღვანელობა და მაჟორიტარი დეპუტატი დაგვიპირდა, ერთად ვიზრუნებდით ალექო დონდაძის წიგნის გამოსაცემად. თუმცა...

სიკეთესა და დღევრძელობას ვუსურვებთ ბატონ ალექოს ცხოვრებისა და პოეზიის ბილიკზე, რომელსაც მოკრძალებით, უხმაუროდ მიუყვება...

გვა ბაქრაძე

წყ გამინყრებით,
 თუ ამ სიტყვას ხმამაღლა ვბედავ –
 ვგრძნობ ჩემს სიმაღლეს
 და ამიტომ ლომივით
 მხნედ ვარ!
 თუმც, დედამინა ვერ დავლამქრე,
 არ ვჭავრობ, რადგან
 რის მინის ზურთი, –
 ქვიშხეთიდან სამყაროს ვბედავ!

ჩუმაღ... ჩუმაღ... ფეხაკრებით,
 რბილზე რბილი ფაჩუჩებით
 დადიოდა ზებო ზანზე,
 გოგმანით და გაყუჩებით.
 იმგვარ ნაზად, იმგვარ უხმოდ
 მოიპარა გაზაფხული,
 სულმა მტრული ააფრინა –
 უფლის ხელით დახატული...

მთკბარის ნბრქბნი

ბულოლოზე ვინეკ გულაღმა...
 ჭოჭი გულმკვდარი კიოდა,
 პირველ სიყვარულს ვჭიროდი,
 მთვარის ნარქენი მტკიოდა.
 წრიატ ვარსკვლავებს ვმწყევსავდი,
 რა მადგა დიადოსანი,
 სამყარო ხელში მეჭირა –
 ზურმუხტის კრიალოსანი.

ღაბაბგინდლა

სულ ვავყვიროდი...
 გაფხიზლოებდი,
 ფეხდაფეხ გდევდი,
 ძილში და წხადში
 ვახსენებდი
 სიმუხთლეს ზედის...
 სისხლით ნაფერი,
 ვაფრიალე დროშა ქართული, –
 შენ, ტკბილ სიზმრებში
 ჩვილ ზავშვივით,
 იყავ გართული!..
 არ დავგვიზოგავს
 მამულისთვის
 გული მფეთქავი,
 სხებდა ურჯულოს
 მოლაპლაპე
 გორდა, მზესავით!
 ვერ გამოვლიეთ...
 მტერი გვავდა
 უმეტეს მკალოზე!
 ო, რა ვაჟებმა
 დაიძინეს
 გადაღლილ მკლავზე!..
 ახლა, როდესაც
 კვლავ თქერავენ
 ფლოქვით სანახებს
 და ვადამწვარი
 ნაფუძარი
 თვლით გვანახეს! –
 მოთქვამ ზარივით...
 ზედმა ანძყო
 ნარსულთან გაყო,
 დავავიანდა...
 მამულის შენსას
 ზატონობს ჭაყო!..

შენ რომ წრემლოები გვვიოდა,
 გული გტკიოდა, ვახ, სულო...
 ახლა სიწოწხლის მრეხვენია,
 ქალო, ზღაპარში ნასულო...
 ყმანვილოკარური როდვები
 ნარსულის ჩრდილმა დაზურა
 და ჩამილიმა ზებრმა
 ჭანარმა, ახლოდაზურმა.

სიჩუმე ეძებს სიმშვიდეს – მრუდეს,
 თოვლი შრიალით მოზარდნის ზღაპარს.
 მჭირალი ქარი ეხლენა ზღუდეს
 და მოგონებებს წრემლოვით ყლაპავს...
 ვდგავარ სარკმელთან, ორენა მლუპავს...
 სევდა ტკივილებს უხმოდ მოდენის,
 მე სიზბო მინდა შენი, ძვირფასო
 და სიყვარული მწირეოდენი...

ღუმს სბტბბბბ

ჩაჟამებულა მუხის კედლები,
 დროის ოზობა ძველ სიზმრებს ხედნის,
 თიხის ქოთანში ფშვინავს სიჩუმე –
 მარადიული უამთა სვლის ხვედრი...
 ჩაჟანგებულა ნარსული ქოხში,
 დიდუდას ნოხზე ზატონობს ჩრდილი,
 მძიმედ ამოქნარებს ზუსარი თირის
 და საყუყუნე მთვლეიმარედ ჩივის...
 მიჭქრიან ნლოები ზედის ტრამალოზე,
 ვადათქერილა ზავშვობის კული,
 დუმს სატევარი, როგორც მწევარი
 და ჰაპაჩემის ზრძანებას ელის...

გლბბბბ იყო

შემომესია ჭარი
 სიტყვაუტქმელი სევდის,
 მოუშორები ჭავრი
 ძაღლივით კვალში მდევნის...
 გოგოვ, მესიზმრე ნუსხელ,
 გურვა ნითელი ჩითი...
 მწველ მონატრებას ვუძიებ
 ზოლოქანქარა ჩიჭის...
 სიზმარს – სილაღეს წისკრის,
 ვუხმობ ზავშვობის ხანას,
 გოგოვ, ვათხოვდი თუ სკრის
 ნიავმა ნავიყვანა?
 ვერა ვავუგე სიკვდილს,
 ზევრი ვიმტვრიე თავი,
 ნავსაყუდელში მირდის
 აფრებგაშლილი ნავი!
 ვწყევლი სიზმრის ხანას,
 მუხლებს მიმავრებს ჭოხი...
 გასათოხნია ყანა, –
 დაბლაგვებულა თოხი...
 და ასაფრენად მზად ვარ,
 მომდევს მუსიკა „ქვინის“,
 ჭირი და ქატო იქა,
 აქეთ – ლხინი და ფქვილი!

ვირ ტკივილთა თმენა,
 (სული წერხლივით მენთო,)
 თუმცა, ლომივით მხნედ ვარ,
 ზოგჯერ ვერ ვუძლებ, ღმერთო...
 ჩემი ალამირ ღელავს
 სასონარკვეთის ხეზე,
 ვავლახ!.. თქვენთან ვარ, მავრამ
 ადამიანებს ვუძებ!..

პ რ ი ზ ა

ალექსი ლინდაძე

გზიანი ფილოსოფია

ზამთრამდე ერთი ნაბიჯი დარჩა, საჯავა ჩამოთოვს...

ზუნებამ საშემოდგომო სამზადისი მოამთავრა და გულდადინჯებით ელის თეთრ ქურქში გახვევას.

ქარმა მინაზე ჩამობერტყა ოქროსფერი ფოთლები, აქა-იქ სიმზვანე შერჩენილ კორდებს მიმოაბნია და უკვე არქაულ ფერებს მეტი კოლორიტი და ელვარება შესძინა. ვერცხლისფერი დაეღო ასწლოვან ხეებს, ზრძანების მოლოდინში გასუფრულ ჯარისკაცებს რომ გვანან, შიშვლები.

მთებმა დედანრებივით მოისხეს რძისფერი ნისლი და ზამთრის ხანგრძლივი ძილისთვის მოემზადნენ. თითქოს ნაშლილა ზღვარი წისა და მინის, არყისფერ ზურუსში ნანაოზს ირგვლივ ყოველი...

შემოდგომის მელოდია იფრქვევა...

მტკვარი – ეს უღამაზესი დედა-მდინარე უჩუმრად უძღერის სამარადისო სიყვარულის საგალობნელს დედაზუნებას, თითქოს იმ გარდასულზე ესაუბრება, რა უკვე იყო და აღარასდროს განმეორდება.

საშემოდგომო გადაფრენის მწყობრში ჩამდგარი წეროები ნალვლიანი ყიპყიპით ემშვიდობებიან მშობლიურ სანახევს. მათ სევდიან სიმღერაში ადამიანური შინაგანი ინტიმი იგრძნობა.

შემოდგომის მნიფე ჰაერს მთელი სხეულით ვისრუტავ და ვგრძნობ, როგორ ვივსები საამო ნეტარებით.

მთის კორტოხზე ამონვერილი მზის სხივი ვადაში გადატეხილი ხმალივით მოჰყვება რიალს და ნატყორნი შუბივით დასერავს თხიერი ნისლის მირიად ლაბირინთებს...

მძიმედ დავდივარ ხეთა შორის, ფეხით ვთელავ ყვითელი ფოთლების ფიანდაზს და მათი სევდიანი შრიალი ზავშვობაში მარწყუნებს. ასე მგონია, ამ მინიერი სამოთხის ერთადერთი ზაჭონ-ჰაჭრონი მე ვარ და არავინ მეგულება დედამინაზე ჩემი მოცილე. ზუნების ამ თვალშეუდგამი სილამაზით მოჭადლოებულს ამოუსხნელი ნალვლი მიპყრობს და ამა სოფლის ყოველდღიური მინიერებით დაღლილი, მაგრამ უკვე ზეამაღლებული და თავდავინყებული, სულის გამოსახსნელ კამკამა მორევში, მთელი არსებით ვეშვები...

სწრაფად ეპარება ზინდი შემოდგომის დღეს... რუხი ზურუსით ინთქმება ირგვლივ ყოველი. რდილობ, შენერ გამთლიანდე ლამის ნკვარამში, მის სულიერ ნანილად იქერე.

ძალუმად გრძნობ შენს სხეულში მიძინებული ჰირველყოფილი ველურის სისხლის თახთახს და შორიდან ძლივს მოჭიატე ნათურის სხივი გაფხიზლებს – კარბრიული რვილიზარის უტყყარი ნიშანი.

მთვარეულივით, არსებული სინამდვილისგან გარზიხარ და გინდა, საკუთარ თავსაერ გაექერე. გვიანლა ხვდები, ზუნების მიძინების ზღვარზე რომ იმყოფები და აწნობიერებ, როგორ შეუმჩნეველად შეარხია შენში წინაპართა ძახილმა თვითგადარჩენის მყარი ინსტინქტი.

დედაზუნება შემოდგომის უკანასკნელ რიტყალს შეუმყდარი სიღარზისლითა და სიზუსტით ასრულებს. მოახლოებული ზამთრის სუსხი მსხვერპლს მოდარაჟე ნადირივით გაყურსულა და გადამწყვეტი ნახტომისთვის ემზადება.

სადღარ შორს, გაყვალ ჭაღებში დაკარგულ სიყვარულს დასტირის ჭაობის ყანჩა...

გზა და მანძილი

გზა, ზილიკი, შარა... მარტოდ მავალი, მტვრიან-ქვიანი, ეკალ-ზარდიანი... მაინერ ლამაზი და ინტიმური სიმარტოვის მეგზური, ფიქრთა მესაიდუმლოე, მყუდროების თანაზიარი...

არავინ გირღვევს ამ სიმყუდროვეს, არავინ გტყენს გულს, არავინ გიმღვრევს სულს... მარტო ხარ გზაზე შენს ფიქრებთან და ტკივილ-სანუსხართან. დაჰყურებ და კერავ მანძილს. ურუოლას გგვრის მარტოობა გზისა, მარტვილობა სულისა...

ნეტავ, არ გათავდეხ, ნეტავ, არ დაილიოხ... შორია სოფლამდე, სახლამდე. არ გინდა, შენი სიმყუდროვე სოფლის მჩქეფარე სინამდვილემ დაარღვიოხ. ახლა მარტო გინდა, იყო შენ, გზა და მანძილი.

დაიღალოე, დაიწალოე ნუსთისოფლის ამაოებით, ყოფიერების ფუჭი ფუსფუსით – ასე უაზროდ რომ გაჩეჩებს ხელში რხოვრება, განაჩენივით... და ველარ უძლებ!..

ამიტომარ გამოქრეულხარ ზუნებასთან. ხეებს, ყვავილებს, ფრინველთა ჭიკჭიკს შეზიზინებინარ. დროდადრო, ხასხასა მწვანე კორდს ხელს გადაუსვამ, მიეფერები, გული გეხსნება, სული საღზუნობს... იზრდები, მშვენდები, მშვიდდები...

და ისევ გზა – შენი სულის უღალატო მეგზური, მარადი ძმადნაფერი.

ხეები... ამხვართყლნი, აწვართყლნი, შემართყლნი, თითქოს, მარად სალორავად ხელაპყრობილინი... მთელი სამყარო გაზღანდუ-

ლა მათ მრუმე ტევრში...

გზა უღრანში უხვევს, ტყის სიგრილემ, ნეშო ფოთოლოთა გულიდან ავარდნილმა მათრობელა სუნმა ძალა შეგმატა, გაგაზრუა, ახალი სული მთავებერა თითქოს... ზილიკი ვინროვდება, მსყყე ზურუსში იკარგება და არ ილევა, მიდის, გველივით მისრიალტებს. შენერ მას მიჰყვები, მკერდგაღელილი, თავანეული, შენი ფილტვები მხოლოდ უანგზადს ისუნთქვენ, შენი თვალეები ჭადოსნურ სურათებს უმზერენ... და შენ ხარ მინიერი სამოთხის ზვიადი მზრძანებელი.

სადღარ შორს გამოკვეთილი კამკამა სინათლე ზურმუსტისფერს ეღება ფონად. გზარ იქით მიდის. ჩაიდამართა...

და აჰა, შენერ გადხარ ტყიდან ზღაპრის გმირივით მხნე და ამაყი, ნელგამართყლი, სულამღერებული...

გამოისახა რიზი-რზო ზვიადი მთების... და სივრე...ო, სივრე – თვალშეუდგამი, ხელშეუხები, მარად ქალნული.

გზა ურმის თვლებით აზელილსა და ნატალახევე დიდ შარას ერწყმის. სოფელიერ აქვეა – ხელის განვდენაზე...

გრძნობ რრუ რხოვრების მღვრიე მორევში დაზრუნების გარდუვლობას. გული იკუმშება და კვლავ ყოფიერების მონა ხდები...

ნახვამდის, გზაო, ჩემი სულის ერთგული მეგზურო, ფიქრთა მესაიდუმლოე, მარად ძმადნაფერი...

დავით აღმაშენებელი

შოთა დარბუაშვილი – 60 „რა გაათენებს ამხელა ღამეს?“

მაისის თვეში 60 წელი შეუსრულდა პოეტს, ჟურნალისტსა და მუსიკოსს, საქართველოს მწერალთა კავშირის წევრს **შოთა დარბუაშვილს**. დეკემბრის დასაწყისში ხაშურის ინტელიგენციამის საიუბილეო საღამოსმართავს.

ეს სევდანარევი წერილი სამაჩაბლოდან დევნილი ხელოვანის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის შავ-თეთრი კინოფირია, – გულწრფელი სიყვარულითა და სითბოთი სავსე.

ოთხ ათეულ წელზე მეტს ითვლის

შოთა დარბუაშვილის შემოქმედებითი მოღვაწეობა. აქედან 25 წელი დევნილის ფიქრითა და დარდით დატვირთულია განვლო...

თხუთმეტი წლიდან სცენაზე იდგა. ცხინვალის თეატრის სცენაზე გაატარა მთელი ცხოვრება მისმა მამამაც, საქართველოს დამსახურებულმა არტისტმა **ვანო დარბუაშვილმა**. მამა თეატრის სცენიდან უხდიდა ხარკს ხელოვნებას, შვილი-მღეროდა. ბედნიერი იყო, ემღერებოდა და მღეროდა ორ ოს მეგობართან ერთად ანსამბლ **„ბონგარონში“**.

შემდეგ იყო დანგრეული ოჯახის გაცრუებული იმედით გაბზარული გული და შემდეგ... 1991 წელი. ლტოლვილთა ცრემლით ადიდებული ღიახვის ტალღები... ცხინვალის ქუჩებს ბაირაღებად შერჩენილი ლექსები თუ სიმღერები, როგორც სული – სხეულდაკარგული, წერატანული პოეტისა.

...მამა მალე გარდაიცვალა. შემოქმედი კაცისთვის ძნელი ასატანი აღმოჩნდა უცხო ნაბიჯების ხმა... ზღუდრის სასაფლაომდე ორად-ორმა ადამიანმა უხმოდ მიაცილა დამსახურებული მსახიობი, რომელიც თეატრიდან უნდა გამოსვენებულიყო, - ცხინვალელი მაყურებლის ცრემლით განბანილი...

შვილმა მამა ვერ გააპატიოსნა. ღიახვს აქეთ, პოეტური ცრემლით დაიტირა... მოხუცმა დედამ, არც ამის შემდეგ მიატოვა ცხინვალი... ვერ გაამტყუნა მშობელი... სხვაგვარად ვერ მოიქცეოდა პოეტის გამზრდელი!..

დედისბოლო წერილი ასე მთავრდებოდა – **„განმკითხავია რაინაა...“**

შოთა კალმით ებრძვის ტკივილებს. წერას აგრძელებს. სიმღერას – ვერა... დაავადებულია, დაჭრილი... შეურაცხყოფილი... მის სევდას **„მებრძოლი სევდა“** უწოდეს მისმა თანამოკალმენმა.

ამასობაში კი, ისევ ქვიშხეთი. ჩამქრალ კერას მიაკითხა დედულეთში...

„წავალ ქვიშხეთში, ჩემს დედულეთში, იქვე დავიდებ ბინას..“

ყველაზე მეტად მიტოვებულმა სახლმა გაუგო... დედის სუნი ტრიალებდა ქვიშხეთში...

ხშირად სტუმრობდა გორსაც. სადაც ქარს ცხინვალის სურნელი მოჰქონდა... დედის სუნთქვაც ესმოდა.

ოსმა მეგობრებმა ცხინვალში დარჩენილი ავადმყოფი დედის მონახულება შეაძლებინეს. ჩავიდა, მოუარა... თავისი ხელების სითბო გაატანა...

2004 წელი იყო. ვერცერთმა ნათესავმა ვერ შესძლო ცხინვალში ჩასვლა. ოსის ქალებმა კი, წრფელი ცრემლით დაიტირეს ქართველი ქალი!..

გაუცხოებული, ავის მოლოდინით გაორებული იჯდა დედის დაკრძალვის ტრაპეზზე შოთა დარბუაშვილი და იცოდა, კიდევ ერთხელ, და, ყველაზე მეტად, ახლა უნდა დაეცინა ბედს მისთვის!

ნუთუ, ქართულად ვერ უნდა შეესვა დედის შესანდობარი!..

ზარბაზნები ქუხდნენ ცხინვალში! ოსმა თამადამ ყურადღება ითხოვა, ჭიქა ასწია და... ცხინვალელთა საყვარელი რძლის, ჟენია სირაძის ხსოვნისადმი პატივისცემის ნიშნად, სუფრა ქართულად წარმართა!..

ამოისუნთქა პოეტის დაზაფრულმა სულმა...

მას შემდეგ, ცხინვალს სიზმრებში სტუმრობს. ტკივილი ლექსმა შეიფარა:

„მუსიკის ხმებში ახშობენ ტკივილს, საოცარია ფერისცვალება, ისევ მარტო ვარ და მეშინია უცხო ქალაქში გარდაცვალება...“

და, მართლაც, სტუმარივით, მოკრძალებული ნაბიჯებით დადის დარდიანი პოეტი.

- ვინ არისო? – იკითხავს მავანი.
- შოთა დარბუაშვილია-ო, – მუსიკოსი, პოეტი, მზრუნველი მამა. ჭკუშმარიტი ქართველი...
- რა ნაღვლიანია, ტკივა რამე?!
- ცხინვალი! – უპასუხებენ და ყველაფერი გასაგებია.

„...მე კვლავ მსუკს გიმღერო, მოგეფერო, მოვიდე შენთან და ვიყო შენში. სიბერემდე დიდი დროა (?) ჩვენ დაგბრუნდებით და მეტე ერთად მოვხუცდებით განახლებულ, მაკად ახალგაზრდა ცხინვალში...“

ჯერ-ჯერობით, კი, ქვიშხეთშია დრო – სამოცი გაზაფხულის მაცნე...

სიამაყე და სიმდიდრე – სამი შვილი, შვილიშვილები... ქონება – ოთხი პოეტური კრებული. სინანული – **„შეწყვეტილ სიმღერა“**ში აღწერილი – „...უყვარდა ქალი და, მერე რა ქალი!“ ამიტომაც შექმნეს ოჯახი. წლები, წლები, ღამაზი წლები... ახლა აღარც სახლი, აღარც ქალი, მაგრამ არის ცხოვრება... ღიახ, არის ცხოვრება, – მძიმე ჯვარი...

შუბისტარიდან გადახრილი მზე შემოგცქერის, ძმაო, შოთა!

და ისევ. **„შეწყვეტილი სიმღერის“** პანგზე:

„...დიდი ღამეა ახლა ჩვენს სამკვიდროში... მე ისევ დავიბადები დეთაებრივი სიზმრიდან და მანამდე არ გავახელ თვალებს, სანამ ქვეყანა სხვა არ იქნება... რა გაათენებს ამხელა ღამეს?!..“

გაგთენებოდეს!!!

კლასიკა გელაშვილი

თ ო ვ ლ ი

თოვს და აივსო თოვლით ქუჩები და გაინაზა რხინვალი თეთრად, თეთრი სიმშვიდე არ მუერჩება და მე და თოვლი დავდივართ ერთად... თოვლზე ეშვება ფიფქი ზოზინით, ფიფქები სულის რხელი რემლით, თოვლი, მფარველი ანგელოზივით ჩემი ქალაქის თეთრი მრველია... და მაინც, ასე რად მენატრები, რად მესიზმრები მუდამ ეული!.. და მერე, რხადშიც, რად მელანდები, ხან მინიერი, ხან მთვარეული... ვით დიდი მადლი, შენ ხარ ჩემში, და მე, ამაყი შენი ღირსებით ჩემი რხოვრების თეთრ მოსახვევში თოვლის სპეტაკი სუნთქვით ვივსენი... თოვს და ქუჩები აივსო თოვლით და გაირინდა რხინვალი თეთრად, ჩემში შემოდის სიმშვიდე თოვლის და მე და თოვლი დავდივართ ერთად!

შოთა დარბუაშვილი